

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

An Religiosus expulsus teneatur ad Religionem redire, reditumque
procurare. punct. 21.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

ut ij qui dimissionem petunt nulla sufficienti causa ducti, neque Provincialis montis acquiescentes, Provincialis referant propria manu subscriptas causas omnes, quod dimissionem procurant, quas Provincialis cum conscriptoribus diligenter examinatas ad P. N. Generalem mittere debet, simulque declarabit, quid ipse, & consultores sentiant, Quas si P. N. Generalis non iudicaverit ad dimissionem sufficientes, & idoneas, Provincialis sub obedientia precepto perpetuum silentium eis indicat; eosque si non obtulerint, pro delicti qualitate severè puniat publica etià animadversione, si publica ad alios culpa promanavit, concluditque congregatio. Sciantque tales se in conscientia tuos non esse, sed mortali culpæ subiacere, quando in illa animi obstinatione manent. Ex quibus manifestè colligitur reum esse culpæ mortalis, qui dimissioni insistit ob causas à P. N. Generali ut insufficientes declaratas: quia eo ipso censetur ob solam importunitatem velle sibi dimissionem concedi. Secundo persuadetur ex obligatione à votis inducta: hæc enim est de perseverantia in religione, quantum est ex parte religiosi: at ad obtinendam hanc perseverantiam necessaria est voluntas illius, & ad religionem affectus. Ergo qui hanc voluntatem, & affectum saltem mediocri diligentia non procurat, sed potius sua instantia, & continua importunitate à se remouet, aduersus votum procedit, & ita tradit Sanch. lib. 6. sum. cap. 9. num. 60.

13. Hinc à fortiori constat te reum esse culpæ mortalis aduersus votorum emissionem, si mediocrem diligentiam non adhibeas in vitandis culpis aliàs leuibus, ex quibus iuste presumere potes fore à Societate expellendum. Nam cum tenearis in religione perseverare vota que perpetuò obseruare, consequenter tenearis ad apponenda mediâ, obstaculæ remouenda, quæ reputantur obseruationi committere necessaria. Sanchez dist. cap. 9. num. 69.

PUNCTVM XXI.

An Religiosus expulsus teneatur ad Religionem redire, reditumque procurare?

SVMMARIVM.

1. Aliqua certa premittuntur.
2. Expulsus ad Religionem rediens non indiget noua professione.
3. Vota que professioni coniuncta sunt, non extingui expulsiōe, sed solum suspendi, ut certum premittitur.
4. An Religiosus per sententiam definitiuam, & perpetuam à Religione expulsus ad eam redire teneatur? Pro parte negatiua proponuntur fundamenta.
5. Opposita sententia verior est.
6. Est facta rationibus contrariis.
7. An eiectus recipiendus sit ad eundem gradum, quo ante expulsiōem erat constitutus quoad solum, locum, suffragia, &c. Affirmat Sanch. sed doctrina Suar. adhibendam est.

In hac questione certum est inualidè expulsum obligatum esse quantum est ex parte sua reditum procurare. Nam cum ex vi votorum teneatur regularem vitam degere, & ab illa obligatione legitime non sit absolutus, debet quantum in se est, illius obseruantiam procurare: sic tenent omnes Doctores in discursu referendi. Secundo certum est expulsum pro limitato tempore, illo transacto ad Religionem redire debere, aliàs erit fugitiuus, vel apostata, cum extra Religionem absque licentia vagetur. Tertio est certum, nullum professum quantumuis per sententiam definitiuam, & perpetuam à Religione expulsum liberum esse à tribus votis substantialibus, castitatis, paupertatis, & obedientiæ: sed omnino his votis ligatum dimitti; tamen eorum obseruantia statui expulsiōis accommodetur. Hæc enim vota ad summum cessare possunt sola dispensatione Pontificis communi, & gratissima causa intercedente, qualis non est, nec debet esse deprauata vita Religiosi, quæ præstat expulsiōni causam, & ita fulminet Nauarr. com. 2. de Regular. n. 34. & seqq. & com. 3. n. 46. Azor. 1. i. instit. moral. lib. 12. cap. 16. q. 4. & cap. 37. q. 2. Valq. 1. 2. disp. 165. n. 87. Lessius, lib. 2. c. 41. dub. 1. n. 212. Suar. 1. 5. de censur. disp. 21. sect. 1. num. 20. & 1. 4. de Relig. tract. 5. lib. 3. cap. 6. n. 1. Sanch. lib. 6. sum. cap. 9. n. 27. Layman. lib. 4. sum. tract. 5. cap. 13. quest. 1. & alij plures apud ipsos. Et coniungitur ex cap. fin. de Regular.

2. Hinc deduco, expulsum ad Religionem redeuntem non indigere noua professione; quia à priori non fuit absolutus, sed solum illius executio, & obligatio fuit pro tempore expulsiōis suspensa; sicuti contingit in casu diuorsij cum nocens reuertitur, & reconciliatur, non renouatur vinculum matrimonij, nec renouari potest, tamen redat vltus, qui per diuorsium erat suspensus. Sanch. lib. 6. sum. cap. 9. n. 33. Suar. dist. cap. 5. num. 15. & 16.

Perd. à Castro. Sum. Mor. Pars 1. 11.

3. Quarto certum existimo; omnia illa vota, quæ professioni coniuncta sunt, non extingui expulsiōe, sed solum suspendi illorum obligationem ex defectu materiæ. Sanch. lib. 6. cap. 9. n. 56. Ratio prioris partis est; quia nulla est legitima causa, quare ea vota extinguantur professione, cui annexa sunt, non extincta, ideoque expulsi ad Religionem reuertentes non solent iterum ea vota emittere, sicut nec denuo professionem facere. Quod verò obligatio suspendatur, constat, quia non sunt apti expulsi ad illorum executionem, neque ipsi illa vota emittentes animum habuerunt obligandi ad illorum executionem extra Religionem. Ex quo fit Religiosos B. Mariæ de Mercede expulsos obligari non posse ut ad redimendos captiuos proficiscantur: quia non vouerunt dicte redemptioni incumbere habitu Religionis priuati; sed illo reuocato, & Religioni vniti, & incorporati. Idem est de Religiosis Minimis expulsis, non inquam teneri vitâ quadragesimalem obseruare, quia non videntur eam vitam vouisse, nisi annexam communi, & regulari. Idem de professis à Societate emittentibus votum quartum obediendi Summo Pontifici in missionibus, aliaque vota, qui si à Societate eiciantur, obligari non sunt tempore eiectionis ea obseruare. Quia non presumuntur uoluisse eorum obligationem subire, cum à gremio Religionis sunt separati. Est enim obligatio longè difficilior. Atque ita sustinet Sanchez d. cap. 9. n. 56. & 57. Hæc certa.

4. Dubium tamen est; an Religiosus per sententiam definitiuam, & perpetuam à Religione expulsus teneatur ad reditum; negat Nauarr. com. 2. n. 36. de Regul. & lib. 3. consil. eodem tit. consil. 18. 64. & 80. Man. Rodrig. 1. i. quest. regul. q. 30. art. 20. Sayro thesaur. casuum. tit. 2. lib. 6. c. 9. n. 26. Azor. 1. i. lib. 12. c. 16. q. 6. & cap. 27. q. 1. fauetque Textus in cap. fin. de Regular. vbi loquens de fugitiuis, & eiectis requirendis, solos fugitiuos expressit compellendos esse ad reditum, tacite innuens eiectos compelli non posse: & ita videtur sentire Glossa ibi, & Abbas, n. 2. Ratione verò probatur primò, quia illa sententia de expulsiōe perpetua Religiosi fuit legitima (vt suppono) ergo seruanda est, iuxta leg. Res indicenti. ff. de Reg. iuris. At non seruatur expulso ad Religionem redeunte. Ergo expulsus perpetuò non solum non est obligatus ad reditum, imò nec recipi potest absque dispensatione. Secundo Religio expellens à se Religiosum excurit à se obligationem, quam habet illum retinendi, alendi, & gubernandi, sed hanc remissionem ipse Religiosus acceptat, ergo nequit religio reuocare. Nam vt habetur, leg. qui res, §. ult. ff. de solutiōib. in perpetuum sublata obligatio restitui non potest. Tertio expulsus esto emendatus sit, cogere non potest Religionem, vt ipsum in se recipiat, ergo nec ipsum poterit Religio cogere: quia in his æqua debet esse conditio. Quarto, degradatus realiter, & in perpetuum non cogitur redire ad ministeria Ordinis exercenda, ergo nec Religiosus expulsus qui est ab statu Religioso degradatus. Quinò, eadem culpa bis puniri non potest, sed expulsi delictum expulsiōe puniuntur, nequit ergo iterum puniri. At si potest cogi ad Religionis reditum, delictum iterum puniuntur, tum illa coactione, tum rybore quem ex reditu patietur, tum delicti præteriti continua memoria, obiectione, & improperio, tum priuatione priuilegiorum, & honoris antiqui nequit ergo ad reditum obligari.

5. Nihilominus contrariam sententiam veriorē reputo, scilicet eiectum obligatum esse procurare Religionis reditum, & facto redire, quoties Religioni placitum fuerit: sic tradunt alijs relatis Sanch. lib. 6. sum. c. 9. n. 23. & 30. Suar. 1. 4. de Relig. tract. 8. lib. 3. c. 5. à n. 4. Lessius, lib. 2. de instit. c. 41. dub. 15. n. 111. Layman. lib. 4. sum. tr. 5. c. 13. q. 1. Et videtur conuincit ex dicto cap. fin. de Regular. vbi tam fugitiui, quam eiecti præcipiuntur queri, & ad Religionem reduci; quod nullatenus fieret, nisi supponeret Pontifex fugitiuos, & eiectos obligationem habere redeundi. Neque obstat, cum de compulsiōe ad reditum loquitur solos fugitiuos expressisse, quia forte id solum breuitatis causa fecit, vel certe quia eiecti reditus resistentes fugitiui esse incipiunt. Ratio verò nostræ sententiæ est, quia eiectus verus est, & substantialiter Religiosus, tamen vt membrum putridum à consortio aliorum separatus. Ergo habet obligationem statui Religioso necessariò annexam. At obligatio statui Religioso necessariò annexa, & ab eo inseparabilis est obligatio ad vitam communem, & sub obedientia Prælatorum regularium: quia id est votis promissum ergo eiectus hanc retinet obligationem. Ergo quantum est in se illius executionem procurare debet. Ergo quandoocunque Religio permiserit sub eius regimine expulsum viuere, ipse obligatus est acceptare.

6. Neque contrariæ rationes vrgent. Ad primam concedo sententiam illam fuisse legitimam, seruandamque esse quoties Religio sibi expedire iudicauerit; quis in fauorem illius lata fuit: ac proinde illam conditionem in se virtualiter imbitur, vt expulso duret, quoties sibi placuerit; sicuti contingit in sententia perpetui diuorsij ob adulterium ab vno coniuge commissum, quæ seruanda est, quousque innocentis placuerit nocentem reuocare, quia in fauorem innocentis lata fuit.

fuit. Alias ſi poſtea ſententiã expulſionis, & diuorij permiſſum non eſt innocentiſ nocentes reuocare, non in eorum fauorem, ſed potius in diſpendium, & in fauorem nocentium cederet ſiquiſdem nocentes ex vi illius commodum liberatis, & exemptionem à ſubiectione obtinerent. Ne igitur aduerſam ſententiã expulſionis, & diuorij in fauorem delinquentium latam eſſe, dicendum eſt, ipſos delinquentes obligatos eſſe ad communem vitam redire, quoties innocentiſ fuerit placitum. Quando autem innocentiſ placet reditus, non mutatur diuorij, & expulſionis ſententiã, ſed omnino ſeruat; quia ſub ea conditione lata fuit. At ſecundum admiſſo, Religionem expulſione facta excutere à ſe obligationem retinendi, alendi, & gubernandi Religioſum non abſolute, ſed dum ipſa expedire iudicauerit. Quare iudicare Religionem expedire reditum expulſi, expulſi redire tenetur. Adde Religionem non poſſe cedere obligationis retinendi Religioſum, illiſque gubernandi, niſi quatenus expediens fuerit, vel ad delictum Religioſi puniendum; vel ad damnum aliorum præcauendum; quia ſub ea obligatione ſe illius obſequio Religioſus tradidit. Ergo ſi Religioſi iudicet delictum Religioſi eſſe ſufficienter puniunt, nullumque aliis ad eſſe damni periculum, obligata eſt Religioſum reuocare. Sed quia raro, vel nunquam tenetur præſumere expulſione temporali puniri, ſufficienter delictum, quod pœna expulſionis perpetua legitime condemnatum eſt; ea de cauſa raro, vel nunquam obligationem habet expulſum admittendi, tamenſi expulſi obligationem habet quantum eſt ex ſe procurandi admiſſionem Suar. 2. 4. de Relig. tr. 8. lib. 3. c. 5. n. 13. Sanch. lib. 6. ſum. c. 9. n. 41. Et ex his ſatiſfactum eſt tertio argumento. Ad quartum nego degradatum obligari non poſſe voluntate Pontificis, vt omnia munera Eccleſiaſtica exerceat, ac ſi degradatus non eſſet. Non enim per degradationem Pontifici poteſtas obligandi degradatum ſubſtata eſt. Secundo reſpondeo, eſſe diuerſam rationem degradati, & expulſi. Nam degradatus non eſt munera Eccleſiaſtica exercere; expulſus ratione voti, & Religioſi ſtatus obligatus eſt vitam ſub Prælatorum obedientia degere. Præterea degradatus priuatur Eccleſiaſtici Ordinis honore, & ſuntinet onerata Religioſus cœctus pluribus Religionis oneribus liberatur. Non igitur eſt mirum, quod obligationem habeat procurandi reditum, tamenſi degradatus non habeat. Ad quintum nego ex compulſione ad reditum puniſſiſ Religioſi dictum: nam illa compulſio non eſt pœna delicti, ſed effectus ſtatim Religioſum conſequens. Quod verò ex alio reditu expulſus alij qua opprobria ſuſtinet, per accidens eſt, & fructu Religionis compenſatur. Præterquam quod facile illa omnia vitare poterit, ſi ſe humilem, & omnibus inferiorum oſtendat.

7. Sed inquires qualiter huiusmodi cœctus recipiendus ſit; an inquam recipiendus ſit ad eum gradum antiquitatis, profeſſionis quoad ſedem, locum, & ſuffragia, reliquaſque prerogatiua, quæ ante cœctionem habebat; Sanch. lib. 6. ſum. cap. 9. n. 33. affirmat, quia ille gradus honoris profeſſioni acceſſorius eſt; at profeſſio per cœctionem non eſt extincta. Ergo non debet eſſe extinctus gradus honoris, & acceſſorius, ſed ad ſummum ſuſpenſus ſubdit; tamen Sanch. niſi ob præterita delicta eo gradu per superiores priuatur. Ego verò dicendum exiſtimo cum Suar. 2. 4. de Relig. tr. 8. lib. 3. c. 5. n. 17. eo ipſo quo quis à Religionem expulſus expelli ab omni gradu honoris Religioſi admittit, que poſſe (& regulariter ita eſt) ad Religionem, non tamen ad honoris gradum; quia huiusmodi gradus non eſt ita profeſſioni annexus, quin in pœnam delictorum ſæpè profeſſus eo priuatur, & maxime cœctus eo priuandus eſt, tum eo eius humilitatem, tum in aliorum exemplum. Aliquando tamen contingere poteſt cœctum ſigna contritionis, & penitentia ita magna exhibere; vt merito poſſit ad eundem gradum honoris reſtitui, præcipue ſi inde ſperatur alios cœctos ad penitentiam mouendos eſſe.

PUNCTVM XXII.

An cœctus à Religionem, ſi in ea non recipiaris, tenearis, vel poſſis aliam Religionem ingredi, vel compelli poſſis ad illius ingreſſum.

SVM MARI VM

1. Obligatus non eſt aliam Religionem ingredi, ſed ſecurè poteſt in ſæculo manere.
2. Prælatiſ te cogere non poteſt abſolute aliam Religionem intrare, bonè tamen ſub conditione.
3. Non poteſt aliam Religionem ingredi, quin prius propria Religionem te patientem, & emendatum oſendas. Facta autem hac diligentia quamlibet etiam laxiorem ingredi poteſt. Prior pars conſiſſionis probatur.
4. Vi cœctus recipi poſſit, debet literas testimoniales Prouincialis, vel Generalis deſerre. An autem ſi hac conditio deficit, ingreſſus nullus ſit, affirmat Suar. verius eſt oſpoſitum.

5. Proponitur obiectio, & ſolutio.
6. Secunda pars conſiſſionis probatur.

1. Dico primo, te obligatum non eſſe aliam Religionem ingredi, ſed ſecurè poſſe in ſæculo manere. Quia ſolum ex profeſſione ſtatim Religioſo quem habes, obligari poterat ille ſtatim ſolum te obligat ad perfeuerandum in Religionem aſſumpta, non tamen ad aliam nouam ſuſcipiendam. Ergo &c. ſic docent Nauar. com. 2. de Regularib. n. 36. Azor. 1. 1. in ſit. moral. lib. 2. cap. 16. queſt. 7. Rodrig. 1. 1. queſt. Regul. 9. 9. n. 29. Leſſius lib. 2. c. 4. dub. 15. num. 111. Sanch. lib. 6. c. 9. n. 34. Suar. 2. 4. de Relig. tr. 8. lib. 3. c. 5. n. 20. Laym. lib. 4. ſum. tr. 7. c. 13. q. 5.

2. Dico ſecundo, neque Prælatiſ te cogere poteſt abſolute aliam Religionem intrare; quia cum ſtatim Religioſus ſit ita perfeuerandum, debet eſſe omnino voluntarius; bonè tamen ſub diſiunctione, ſeu conditione te cogere poteſt, ſi te tritribus, vel perpetuo carceri condemnent, niſi Religionem ingreſſus tunc enim Religionis ingreſſus tibi proponitur non vt onus, ſed vt beneficium, vt à iuſta pœna libereris ſic Suar. dicti cap. 5. n. 20. & tr. 10. lib. 11. cap. 2. n. 7. Layman. q. 5. Sanch. dicti cap. 9. num. 42. & 43. Ex qua doctrina firmatur praxiſ, qua vritur Societas, cum ſcholaribus approbatiſ penitentibus diſmiſſionem legitima cauſa non allegata. Non enim illam regulariter concedit, niſi ſub conditione ingreſſus in aliam Religionem, vt habeat Congregat. 7. decret. 18. §. 3. Quam conditionem ſi diſmiſſi exequi tenentur, ſi minus ad Societatem redire debent. Neque hac dicebda eſt compulſio ad Religionem, ſed optio alterius Religionis oblata, vt propria tibi permiſſa deleſcere, Sanch. dicti c. 9. n. 43. Layman. dicti lib. 4. tr. 10. c. 13. queſt. 5. ſino.

3. Dico tertio, non poteſt aliam Religionem ingredi ſue laxiorem, ſue æqualem, ſue ſtrictiorem, quam tamen ſecula expulſio ingredi non poſſes, quin prius propria Religionem te patientem, & emendatum oſendas, ita vt illi conſentire non ſtare, quominus ad illam redeas. Facta autem hac diligentia quamlibet laxiorem ingredi poteſt; ſic Sanch. lib. 6. ſum. cap. 9. num. 36. & ſeqq. Priorum partem probos; quia non poteſt maiorem libertatem, & poteſtatem habere tranſeundi ad aliam Religionem, quam reliqui profeſſi tue Religionis non electi, niſi quatenus obtrine non poteſt, vt in propria Religionem, & ſub illius regimine viuas; quia ad hanc vitam ex profeſſione obligatus eſt, eamque deleſcere non poteſt etiam ob alterius Religionis tranſitum. Ego quoque tibi conſentire non poſſe propria Religionem reditum obtrine, nequis ad aliam tranſire. Et conſentiri poteſt ex priuilegio conſeſſo ab Innocent. IV. Minoribus, quod referretur in lib. Monum. ordin. conſeſſ. 162. vt cœcti illius Ordinis poſſint tranſire ad alios Ordines approbatos, eo ipſo, quo electi ſunt nulla alia requiſita licentia, vt huiusmodi tranſitu permiſſo alia maiora mala vitentur; ſi enim cœcti per ſe poſſunt quamlibet Religionem ingredi, nulla eſt illiſ priuilegij neceſſitas. Pro cuius explicatione aduerte tibi excipi Religionem militarem, quoad partem, qua continent milites arma portantes, in quas non permiſſum tunc ingredi, ſecus quoad partem, qua continent electos vitam communem degentes.

4. Debet tamen tibi cœcti literas testimoniales Prouincialis, vel Generalis deſerre, nec aliter recipi poſſunt fine licentia ſedis Apoſtolicæ. An autem huius conditionis defectus annullat ingreſſum, ſicut eſt nullus ingreſſus illius non electi affirmat Man. Rodrig. tom. 1. queſt. regular. 9. 30. art. 21. ſine. Suar. tom. 4. de Relig. tr. 8. lib. 3. cap. 5. num. 19. Sed verius negat idem, Man. 2. tom. ſum. cap. 6. num. 11. & Sanch. lib. 6. ſum. cap. 9. num. 39. quia nullum eſt verbum in dicto priuilegio indicans ſupradictas testimoniales literas requiri vt formam, & ex neceſſitate ingreſſus, ſed ſolum ex præcepto, vt ingreſſus conuenienti modo ſit manifeſtato ſuperioribus ſtatim ingredientis. Deinde in Societate Ieſu eſt priuilegium conſeſſum à Greg. XIII. in Bulla incipiente cum alias in quo priuilegio cæteræ Religiones non communicant, vt profeſſus ex illa cœctus poſſit ex Præpoſiti Generalis licentia quamlibet Religionem etiam laxiorem ingredi. Ergo ſiquam eſt cœctiſ hunc tranſitum non eſſe per ſe licitum.

5. Quod ſi dicas cum Suar. 1. 4. de Relig. tr. 8. lib. 3. cap. 5. num. 18. id verum eſſe reſpectu Religionis laxioris, quia in illius aſſumptione minus ſtatim perfectionis, quem profeſſus eſt, quod tibi permiſſi non debet, ſicuti non permiſſum manere in ſæculo, ſi ad Religionem, à qua cœctus eſt, redire poſſis, non tamen id eſſe verum reſpectu Religionis ſtrictioris, vel æqualis, quia eo calu nec tue Religionis facis inuſtitiam, cum ipla te expulſerit, nec ſtatim Religioſo; cum æqualem accipias; obſtat, quia dum non probas per te non ſtare reditum ad propriam Religionem, cenſetur Religioſo te expellere; quia impenitentem, & incorrectum eſt. Cum igitur tenearis te penitentem, & correctum oſtendere, vt ipſa tuo iure vi poſſis, ſi nequam hanc diligentiam præmitas, aliam Religionem ingrediſ, in iuſtitiam committis aduerſus propriam Religio-